

- виявлення напрямків операційної діяльності підприємства, що дають змогу мінімізувати податкові платежі за рахунок різних ставок оподаткування;
- виявлення напрямків зменшення бази оподаткування підприємств за рахунок використання податкових пільг;
- урахування регіональних особливостей формування податкової політики підприємства;
- проведення податкового планування на підприємстві;
- оцінка ефективності розробленої податкової політики підприємства.

Податкова політика підприємства має базуватися на нормах податкового законодавства і є сукупністю положень податкового обліку, які підприємство визначає самостійно, а також норм податкового права, які підприємство повинно визначити для цілей обчислення податків.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що реалізація структурних елементів податкової політики підприємства є необхідною для ефективності її функціонування, наслідком якого повинна стати мінімізація податкових платежів та збільшення фінансових ресурсів для збільшення темпів розвитку господарської діяльності підприємства.

Література

1. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера. – К.: Ника- Центр, 1998. – 480 с.
2. Иванов Ю.Б. Система оподаткування в схемах і таблицях. Частина 2. Оподаткування фізичних осіб. Частина 3. Податковий менеджмент: Навч. посібник. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2004. – 304 с.
3. Чернякова Т.М. Формування економіко-організаційного процесу оподаткування підприємств України: Монографія. – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ун-та ім. В. Даля, 2003. – 188 с.

УДК 658:331.101.38(477)

Аспірт. І.Я. Лико – ЛДФА

ДО ПРОБЛЕМИ ВТРАТИ ТРУДОВОГО РЕСУРСУ УКРАЇНИ

Розкрито та проаналізовано основні аспекти проблеми втрати трудових ресурсів в Україні: міграція населення, демографічна криза, ВІЛ/СНІД-інфіковані, туберкульоз, алкоголізм.

Doctorate I.Ya. Lyko

To the problem of labor force lost in Ukraine

The main goal of article is to identify cause-and-effect aspects of Labor force lost in Ukraine: migration, AIDS-infected, alcoholism.

Важливим фактором стабільного економічного розвитку держави є якість її трудових ресурсів, що у сукупності визначає кваліфікаційний та інтелектуальний потенціал країни. За індексом розвитку людського потенціалу на 2005 рік країна посіла 78-е місце у світі [1]. Цей показник, при розрахунках якого беруться до уваги: рівень освіти, доходи на душу населення, тривалість життя громадян, на 8 пунктів гірший, ніж торік. Основними чинниками, що визначають даний стан є погіршення харчування населення, нездоровий спосіб життя, швидке поширення СНІДу та недоліки у системі охорони здо-

ров'я населення. Нестабільна політична ситуація у країні, знецінення праці та низький рівень соціальної захищеності громадян мали значний вплив на чисельність та якість трудових ресурсів України.

Різке падіння грошових доходів населення призвело до виникнення внутрішнього та зовнішнього заробітчанства, розповсюдження нелегальних форм зайнятості й оплати праці, зростання бідності. На кінець 2004 року, за різними джерелами, за кордоном перебувало від трьох до семи мільйонів громадян України, що становить близько 20 % всього населення. Основна кількість наших мігрантів зосереджена у країнах Європи та Америки (рис. 1). У Росії – 3 млн. осіб. З усієї кількості громадян України за кордоном легалізовано владою країн перебування близько 500 тис. , решта – на нелегальному становищі.

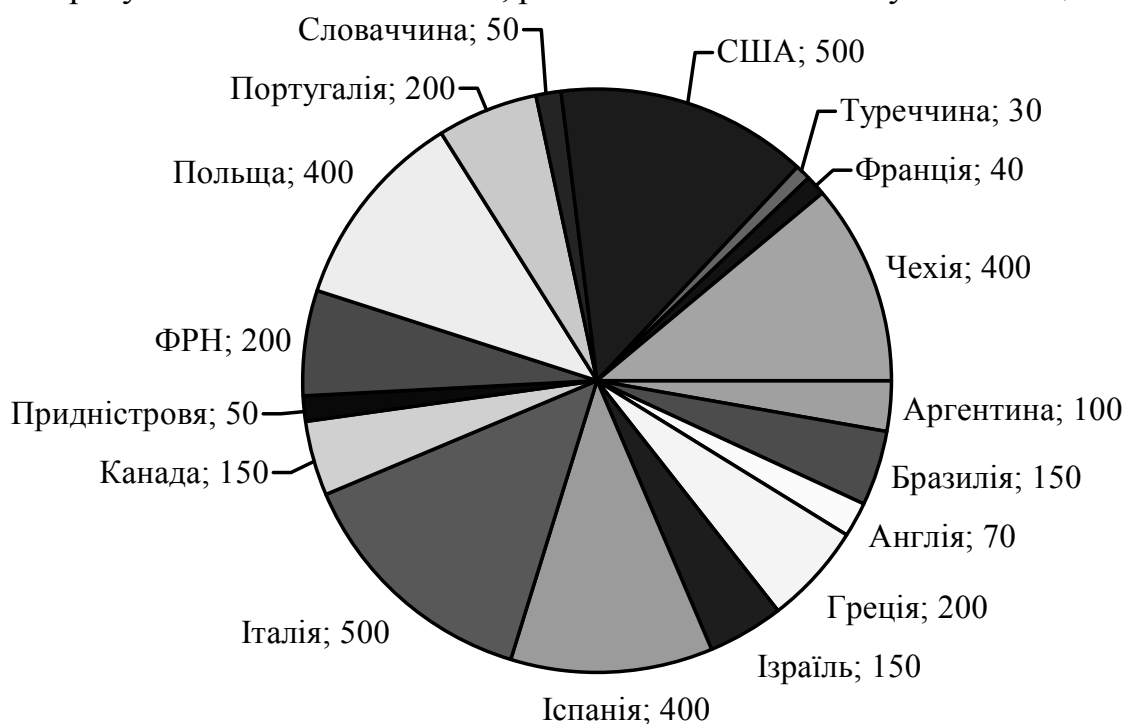

Рис. 1. Чисельність мігрантів з України на кінець 2004 р. у країнах Європи та Америки, тис. осіб

Українські мігранти налічують понад 10 % загальної кількості мігрантів у світі [2]. Серед країн-донорів пострадянського простору Україна продукує найбільше трудових мігрантів. Проте, головною проблемою існуючої міграції є втрата висококваліфікованих кадрів, які здобули освіту в Україні. За статистичними даними, підготовка фахівця з вищою освітою технічного й природничого профілів коштує Україні близько 10 тис. доларів США, це означає, що країна втрачає двічі [1]. За даними "Case" Центру з економічних та соціальних досліджень, вже у 2000 році не менше ніж 1 млн. українців знаходилися за межами України, що становило 4.3 % від загальної чисельності економічно активного населення у віковій категорії 15-70 років [3]. Більшість мігрантів задекларували про те, що вони не мають постійного місця праці в Україні і лише 7 % перебували у неоплачуваній відпустці. Вікова категорія мігрантів охоплює 17-45 років, тобто найбільш продуктивна частка працездатного населення, половина – з вищою освітою. За даними Міжнародної організації міграції, 46 % українських трудових мігрантів працюють по 12 годин на добу, кожен четвер-

тий – 13 і більше; четверта частина – не мають вихідних; лише 15 % працюють легально. За даними МЗС, за останні два роки у 69 країнах світу загинуло майже 2500 українців. Тільки з Чернівецької області на заробітки виїхало понад 150 тис. чоловік, що становить 16 % населення області. В Україні чисті валютні надходження від експорту робочої сили оцінюються у 7,5-8,0 мдрд. дол. на рік [4]. Однак за експертними оцінками, річні втрати вітчизняної економіки через відплив робочої сили сягають 10 млрд. грн. [5].

Існуюча проблема міграції призвела до виникнення особливої категорії дітей, так званих "соціальних" сиріт, батьки яких перебувають на заробітках. За офіційними даними, лише у Львівській області їх налічують приблизно 20 тис. Такі діти залишаються на виховання бабці або ж знайомих та родичів. Володіючи значною сумою грошей, зароблених їхніми батьками, та, не маючи належного контролю, виховання і любові, проводять свій вільний час у комп'ютерних клубах, на вулиці, збільшуючи тим самим частку наркоманів та алкоголіків у нашому суспільстві. Трагедією є те, що таких сімей і таких дітей щораз більше, а власне вони є завтрашнім майбутнім нашої держави. Це діти, що не знають ціни грошам, а відповідно – ціни праці. Вплив спекулятивного ринку, отримання швидкого заробітку шляхом прикладання мінімальних зусиль, зумовлює значну деградацію у трудовій мотивації молоді. За таких соціальних умов формується антимотивація до праці. Падає престиж сумлінної праці задля власного добра та добробуту, а відтак – задля добра та добробуту суспільства.

Економічна нестабільність, що існує на даний час у державі, призвела до значної деградації цінності родинного життя. Зокрема кількість зареєстрованих шлюбів у 2004 році порівняно з 1991 р. скоротилася у 1,55 раза, а кількість розлучень, яка у 1991 становила 40 % від кількості шлюбів у 2004 р., зросла до 58 %. Кількість народжених дітей у 2004 році становить половину народжуваності у 1991 році, а частка дітей народжених жінками, які перебували у незареєстрованому шлюбі, склала 20 % [6]. Нестабільність у родинному житті призвела до падіння народжуваності. Аналізуючи сучасну статевовікову структуру населення, бачимо, що протягом 1993-2004 рр. відбулася значна депопуляція. Стрімке падіння народжуваності та висока смертність працездатного населення призвело до зросту частки осіб похилого віку у загальній чисельності населення, що спричинило значне старіння нації. Пропорція народжуваності та смертності у 2004 році сягнула 1:4. Тривалість життя чоловіків зменшилося на 4 роки і становить 62,5 років, жінок на 2 роки і становить у середньому 73,5 років. Смертність чоловіків у 5 разів перевищує смертність жінок. У структурі населення України на 2002 рік 53,8 % становлять жінки, 46,2 % – чоловіки [6].

Іншими важливими причинами втрат працездатного населення були: втрати внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС (лише ліквідаторів 61 тис. осіб), захворювання від якої зумовлені радіаційним фактором, втрати внаслідок самогубств зросли на 15 % і становлять – 17,4 % від загальної кількості померлих осіб, померлих від голодування (виснаження) у 2004 році – 120 осіб (рис. 2).

Ганебним виявом сучасного стану населення є значне зростання алкоголізму, зокрема як причина смертності; від алкоголізму у 2002 році померло 10,3 тис. осіб, що майже вдвічі більше порівняно з 1991 роком. Всі вище наведені факти свідчать не про втрату мотивації до праці, а лише про втрату стимулів на вітчизняному ринку праці, які б уможливили її позитивний поштовх та розвиток.

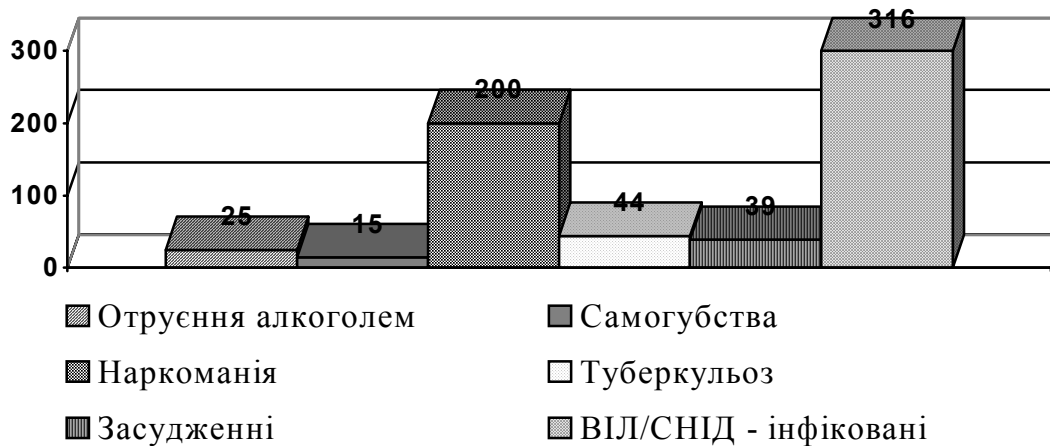

Рис. 2. Втрати працездатного населення, 1990-2003рр., (%)

Підводячи підсумки, можемо зазначити, що сьогодні в Україні об'єктивно помітні наслідки впливу економічного, демографічного та соціального стану суспільства, які позначилися на якості та чисельності трудових ресурсів:

- наявне скорочення приросту населення України призвело до значного старіння нації, що спричинило старіння працездатного населення у середньому на два роки. Враховуючи сучасну кризову ситуацію з народжуваністю, ця тенденція зберігатиметься в наступні 10-15 років;
- зростання смертності серед працездатного населення із таких причин: значне погіршення стану здоров'я (серцево-судинні захворювання, туберкульоз, рак), наркоманія, алкоголізм та суїцид, трагічний стан умов праці (особливо у добувній галузі). Існуючий стан відображає духовний та моральний фактори змін, спричинених сучасною ситуацією;
- втрати населення пов'язані з міграцією. Високий рівень смертності серед "заробітчан";
- нестабільність економічної ситуації породжує недовіру та страх перед завтрашнім днем, що зумовлює збільшення частки подружніх пар які живуть "на віру", тобто втрачається цінність родини в житті людини, а звідси різко падає народжуваність через страх у неспроможності утримати сім'ю;
- зросла частка пенсіонерів на 1000 осіб працездатного населення. Відповідно це передбачає зростання витрат пенсійного фонду та зріст навантаження на фонд заробітної плати;

На сучасному етапі у суспільстві особливо гостро постала проблема втрати трудових ресурсів. З одного боку, це проблема соціально-економічної кризи у державі, з іншого – морально-етичної. Лише за умови відтворення морально-етичних цінностей у суспільстві ми можемо в майбутньому сподіватися на зникнення таких явищ як розкрадання та хабарництво. Головне завдання Української держави – створити необхідні для людей соціально-економічні умови, щоб зупинити відтік молодих спеціалістів за кордон й забезпечити повернення трудових мігрантів на Батьківщину, де так потрібні, надто нині, соціально активні громадяни й висококваліфіковані працівники.

Література

1. Шокало О. Соціально-правове забезпечення в просторі ОБСЄ національної меншини з числа українських трудових мігрантів// Зеркало недели, 12.03.2005.
 2. Варецька О. Соціально-економічне підґрунтя трудової міграції населення України// Україна: аспекти праці, 2005, № 5. – С. 34-39.
 3. Соціально-економічний стан економіки України. CASE Україна. – Економіка України. – 2004, № 4.
 4. Заклектя О., Шиманська О. Українська трудова еміграція: сутність форми та особливості сучасного етапу// Україна: аспекти праці, 2004, № 8. – С. 36-40.
 5. Статистичний бюлетень України. – К.: Держком статистики України. – 2004, № 6.
-

УДК 658.0(477)Асист. С.М. Лихолат; С.Б. Білинська-Слотило – Львівська КА

РОЗВИТОК ПРОЦЕСУ ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянуто процес дерегуляції економіки в Україні.

Ключові слова: дерегуляція економіки, тіньова економіка, влада, корупція.

Assist. S. Lykholat; S. Bylinska-Slotylo – Commercial Academy of Lviv

Development of process of economic deregulation entrepreneurial activity in Ukraine

In this article are researched the process of economic deregulation in Ukraine

Keywords: economic deregulation, shadow housekeeper, power, corruption.

Основною причиною кризової ситуації в економіці України є проблема надмірного втручання держави в економічні процеси.

Загалом макроекономічне регулювання підприємницького середовища – це процес, який здійснюється на основі законодавчих та інших нормативних актів, і є обов'язковими у цій діяльності. Сприяння підприємництву розглядатиметься як сукупність дій збоку владних структур та громадських організацій, що забезпечує розвиток та ефективне функціонування підприємницьких структур.

Одним з найдійовіших і водночас найбільш реалістичних шляхів перетворення тіньової економіки та корупції на вкрай не вигідні види діяльності є дерегуляція економіки. Україна свій шлях до побудови соціальної ринкової економіки почала з дерегулювання, що було зумовлено необхідністю перебудови командно-адміністративної системи.

Дерегулювання – скасування державної регламентації підприємницької діяльності, яке стосується, насамперед, адміністративно-правового регулювання.

Одним з найефективніших заходів був Указ Президента України "Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності" №817 від 23 липня 1998 р. з внесеними змінами № 576/2004 "Про невідкладні заходи, щодо завершення погашення заборгованості із заробітної плати".

Проводячи аналіз функцій, які виконує підприємництво, зокрема мале, можна констатувати про його особливе значення як для розвитку кожного регіону, так і для економічного зростання держави. Тому, ці процеси є пред-